

ראש השנה יג

תנן התם:

התלתן	משתצמח
התבואה והזיתים	משיביאו שליש

המקור: מנא הני מילי? אמר רב אסי אמר רבי יוחנן, ומטו בה משמיה דרבי יוסי הגלילי: אמר קרא (דברים לא) **מקץ שבע שנים הארץ תשטה בשבעה שנים**. שנת השמטה מאי עבדתיה בחג הסוכות? שמינית היא! אלא לומר לך: כל תבואה שהביאה שליש בשביעית לפני ראש השנה - אתה נוהג בו מנהג שביעית בשמינית.
קושי: אמר ליה רבי זירא לרב אסי: ודלמא לא עייל כלל. וקאמר רחמנא תשמט ותיזיל עד חג הסוכות?

תירוץ: לא סלקא דעתך, דכתיב (שמות כג) **והאסיף בראשית השנה**.

הסבר התירוץ: מאי אסיף? אילימא חג הבא בזמן אסיפה - הכתיב **באסיף**! אלא: מאי אסיף - קציר, וקים להו לרבנן דכל תבואה שנקצרה בחג בידוע שהביאה שליש לפני ראש השנה, וקא קרי לה **בראשית השנה**.

שמות פרק כג

(טז) וְחַג הַקִּצִּיר בְּכוֹרֵי מַעֲשֵׂיךָ אֲשֶׁר תִּזְרַע בַּשָּׂדֶה וְחַג הָאָסִיף בְּרֵאשִׁית הַשָּׂנָה בְּאֶסְפָּדָךְ אֶת מַעֲשֵׂיךָ מִן הַשָּׂדֶה:

קושי: אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא: וקים להו לרבנן בין שליש לפחות משליש?

תירוץ: אמר ליה: לאו אמינא לך לא תפיק נפשך לבר מהלכתא? כל מדות חכמים כן הוא,

- בארבעים סאה הוא טובל, בארבעים סאה חסר קורטוב - אינו יכול לטבול בהן.
- כביצה - מטמא טומאת אוכלין, כביצה חסר שומשום - אינו מטמא טומאת אוכלין.
- שלשה על שלשה מטמא מדרס, שלשה על שלשה חסר נימא אחת - אינו מטמא מדרס.

ר' ירמיה מתרץ קושייתו ממקום אחר: הדר אמר רבי ירמיה: לאו מילתא היא דאמר. דבעו מיניה חברייא מרב כהנא: עומר שהקריבו ישראל בכניסתן לארץ מהיכן הקריבוהו?

אם תאמר דענין ביד נכרי - אמר להן: כל שלא הביא שליש ביד נכרי. (ויקרא כג) **קצירכם** אמר רחמנא, ולא קציר נכרי.

קושי על ההנחה בשאלה ששאלו את רב כהנא: ממאי דאקריבו? דלמא לא אקריבו!

תירוץ: לא סלקא דעתך, דכתיב (יהושע ה) **וְיֹאכָזָבֵד אֶצְמֹר הָאֵרֶץ מִמַּחֲרַת הַפֶּסַח**. ממחרת הפסח - אכול, מעיקרא - לא אכול, דאקריבו עומר והדר אכלי.

סוף תירוץ ר' ירמיה: ודלמא עייל ולא קים להו? אלא: קים להו (ברור שהיו בקיאים וידעו שלא הביאו 1/3), הכא נמי: קים להו.
קושי: ודלמא לא עייל כלל, אבל היכא דעייל ריבעא - בין שליש לפחות משליש לא קים להו!

תירוץ: לא סלקא דעתך, דכתיב (יהושע ד) **והצט צלו מן הירדן בעצור** **עד**, ואי סלקא דעתך דלא עייל כלל - בחמשה יומי מי קא מליא?

קושי: אלא מאי - דעייל רבעא או דנקא, אכתי בחמשה יומי מי קא מליא?
אלא מאי אית לך למימר - (דניאל יא) **ארץ צבי** כתיב בה, הכא נמי - **ארץ צבי** כתיב בה.

קושי על המקור שהביא רב אסי לדין שליש : מתקיף לה רבי חנינא : ומי מצית אמרת דהאי אסיף קציר הוא? והכתיב **פֶּאֶסֶפֶק מִלֶּחֶק וּמִקֶּיֶק**, ואמר מר : בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר.

תגובה לקושי – ובכך דחיית שיטת רב אסי : אמר רבי זירא : הא מילתא הואי בידן - ואתא רבי חנינא שדא ביה נרגא.

מקור אחר : אלא מנלן? כדתניא, **רבי יונתן בן יוסף אומר** : (ויקרא כה) **וצאת את התבואה efef** **השנים, אל תקרי efef אלא לשליש.**

קושי : והא מיבעי ליה לגופיה!

תירוץ : כתיב קרא אחרינא : (ויקרא כה) **וצאתם את השנה השנייה ואכלתם מן התבואה ישן עד השנה השלישית.**

תנן התם : האורז והדוחן והפרגין והשומשמין שהשרישו לפני ראש השנה - מתעשרים לשעבר, ומותרין בשביעית. ואם לאו - אסורין בשביעית, ומתעשרין לשנה הבאה.

קושי : אמר רבה, אמור רבנן :

אילן	חנטה
תבואה וזיתים	שליש
ירק	לקיטה

הני "קטניות בתר השרשה" - כמאן שוינחו רבנן?

תירוץ : הדר אמר רבה : מתוך שעשוין פרכין פרכין - אזלי רבנן בתר השרשה.

קושי : אמר ליה אביי : ויצבור גורנו לתוכו, ונמצא תורם מן החדש שבו על החדש שבו,

מן הישן שבו על הישן שבו! מי לא תניא, **רבי יוסי בן כיפר אמר משום רבי שמעון שזורי :**

פול המצרי שזרעו לזרע, מקצתו השריש לפני ראש השנה ומקצתו השריש לאחר ראש השנה

- אין תורמין ומעשרין מזה על זה, לפי שאין תורמין ומעשרין לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש. כיצד הוא עושה? צובר גורנו לתוכו, ונמצא תורם ומעשר מן החדש שבו על החדש שבו, ומן הישן שבו על הישן שבו.

תירוץ : אמר ליה : רבי שמעון שזורי קאמרת? רבי שמעון שזורי סבר : יש בילה,

ורבנן סברי : אין בילה.

פסיקה : אמר רבי יצחק בר נחמני אמר שמואל : הלכה כרבי יוסי בן כיפר שאמר משום רבי שמעון שזורי.

קושי על הפסיקה : מתקיף לה רבי זירא : ומי אמר שמואל הכי? והאמר שמואל : לכל אין

בילה חוץ מין ושמן!

תירוץ : אשתמיטתיה הא דאמר שמואל : הכל הולך אחר גמר פרי.

